

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ҚазҰУ ХАБАРШЫСЫ

Халықаралық қатынастар және халықаралық құқық сериясы

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ВЕСТНИК КазНУ

Серия международные отношения и международное право

AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

KazNU BULLETIN

International relations and international law series

№4 (68)

Алматы
«Қазак университеті»
2014

Кестік №956-Ж

Журнал саяси, философиялық ғылымдар және мәдениеттану бойынша диссертациялардың негізгі қорытындыларын жариялау үшін Қазақстан Жоғары Аттестациялық Комитетімен ұсынылған // Докторлық диссертациялардың негізгі қорытындыларын жариялау үшін Қазақстан Жоғары Аттестациялық Комитетімен ұсынылған ғылыми басылымдардың тізімі кіреді //ЖАК бюллетені, №3 1998; Нормативтік және методикалық материалдарын жариялайтын ғылыми басылымдар тізімі Қазақстан ЖАК төрағасының бұйрығы 26. 06. 2003, №433-3 //Нормативтік және методикалық материалдар жинағы №6 ЖАК

Редакция алқасы:

Шакиров К.Н. – з.ғ.д., проф., ХҚФ деканы, ғылыми редактор
Губайдуллина М.Ш. – т.ғ.д., проф., ғылыми редактордың орынбасары
Балаубаева Б.М. – т.ғ.к., аға оқытушы, жауапты хатшы (жұмыс тел.: 8-727-243-83-27)
Айдарбаев С.Ж. – з.ғ.д., проф.; Байзакова К.И. – т.ғ.д., проф.;
Байтукаева А.Ш. – филол.ғ.к., доц; Глиссен Г. – PhD, проф. (АҚШ); Ибрашев Ж.У. – т.ғ.д., проф.;
Кукеева Ф.Т. – т.ғ.д., проф.; Макашева К.Н. – т.ғ.д., проф.; Мухаметхан Н. – т.ғ.д., проф.;
Сабыкенов С.П. – академик, з.ғ.д., проф.; Сайрамбаева Ж.Т. – з.ғ.к., доц.;
Султанов Б.К. – т.ғ.д., ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ директоры; Шабаль П. PhD, проф. (Франция);
Ошмент Б. PhD, проф. (Германия)

Ғылыми басылым

ҚазҰУ ХАБАРШЫСЫ

**Халықаралық қатынастар және халықаралық құқық сериясы
№4(68)**

Редакторлары: Г. Бекбердиева, А. Иманғалиева
Компьютерде беттесен А. Алдашева

ИБ №7895

Басуға 23.12.2014 жылы қол қойылды.
Нішімі 84x108 1/2. Көлемі 10,8 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс.
Тапсырыс № 2712. Таралымы 500 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Қазақ университеті» баспа үйі.
050040. Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспа үйінің баспаханасында басылды.

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2014.

12

УДК 343.148.6

К.Н. Шакиров

Казахский национальный университет им. аль-Фараби,
Республика Казахстан, г. Алматы
E-mail: kshakirov1954@mail.ru

О научном определении предмета судебной экспертизы как сферы практической деятельности

В статье рассматриваются проблемные вопросы научного определения понятия и сущности предмета судебной экспертизы. Автор в этой связи анализирует взгляды ученых-криминалистов и процессуалистов, исследовавших данный аспект экспертологических знаний и высказавших неоднозначные суждения по исследованию предметной области судебной экспертизы как практической деятельности. На основе критического анализа предлагаемых в специальной литературе научных дефиниций в статье показывается различие между используемыми при характеристике предмета судебной экспертизы таких понятий, как «предмет», «задачи», «вопросы» и «объекты». В статье дано авторское видение решения теоретических вопросов при анализе выносимой на обсуждение проблемы, имеющей практическое значение с точки зрения обоснованного применения в судебной практике понятийного аппарата судебной экспертологии.

Ключевые слова: научное и практическое знание, закономерности объективной действительности, фактические данные, факты, обстоятельства, предмет судебной экспертизы, задачи, вопросы, объекты, специальные знания.

K.N. Shakirov

On the scientific definition of the subject as a sphere of forensic practice

The article deals with the problematic issues of the scientific definition of the notion and the essence of the subject of forensic examination. In this regard the author analyzes the views of scientists-criminalists and lawyers-practitioners who have researched the aspect of expertise knowledge and expressed controversial opinions on the subject of the forensic examination as a practical activity. Referring to the critical analysis of the suggested scientific definitions given in special literature, the difference between such notions as «subject», «tasks», «questions» and «objects» has been considered in the article. Besides, the author expresses his vision on the solution of theoretical questions in the course of analyzing the problem under consideration, which is of great practical significance from the point of its substantiated application in the judicial process of the notional apparatus of the forensic expertise.

Key words: scientific and practical knowledge, legitimacy of objective reality, factual data, circumstances, subject of forensic investigation, tasks, issues, objects, special knowledge.

К.Н. Шакиров

Тәжірибелік қызметі аясы ретіндегі сот сараптамасы пәнінің ғылыми нақтылануы туралы

Мақалада сот сараптамасы пәнінің түсінігі мен мәнін ғылыми нақтылаудың мәселелері қарастырылады. Автор осыған байланысты сараптамалық білімді зерттеген және сот сараптамасының тәжірибелік қызметі ретіндегі пәндік сипатын зерттеп әрқилы көзқарас білдірген. Ғалым криминалистермен іс жүргізу мамандарының көзқарастарына талдау жасайды. Арнайы әдебиеттерде ұсынылған ғылыми анықтамалар негізінде мақалада сот сараптамасы пәнін сипаттауда қолданылатын «пән», «мәселелер», «объектілер» түсініктерінің өзгешеліктері көрсетіледі. Мақалада сот тәжірибесін

в конкретных задачах экспертизы дает возможность конкретизировать предмет экспертного познания, что, в свою очередь, должно служить основой для разграничения теоретических и методических начал различных классов судебных экспертиз. С другой стороны, отмеченные место и роль экспертных задач в определении предметной области той или иной экспертизы предопределяют необходимость их методологического анализа в целях уяснения вопроса о целевой направленности практической деятельности судебного эксперта, исследования возможностей

и перспектив ее совершенствования посредством интеграции научных знаний, привлекаемых и трансформируемых в практику судопроизводства общей теорией судебной экспертизы. В конечном же счете уточнение в рамках теории и практики предмета судебной экспертизы играет существенную роль при конкретизации сущности судебной экспертизы как научного средства доказывания обстоятельств по уголовным и гражданским делам при установлении объективной истины органами предварительного следствия и суда.

Литература

1. Белкин Р.С. Курс советской криминалистики. Т. 2. М.: Юрид. лит., 1988. С. 256-261.
2. Шляхов А.Р. Предмет, метод и система советской науки криминалистической экспертизы // Вопросы криминалистики и судебной экспертизы. Алма-Ата: Изд-во Казахского ун-та, 1959. С. 12-32; Предмет, объекты, методика и правовые основы судебных экспертиз // Назначение и производство теоретические вопросы судебных экспертиз: Пособие для следователей, судей и экспертов. М.: Юрид. лит., 1988. Гл. 1. С. 7-14.
3. Мирский Д.Я. Предмет и система фототехнической экспертизы // Теорет. вopr. судебной экспертизы: Сб. науч. тр. ВНИИСЭ. Вып. 48. М., 1981. С. 57.
4. Селиванов Н.А. Спорные вопросы судебной экспертизы // Соп. законность. 1978. № 6. С. 63.
5. Орлов Ю.К. Производство экспертизы в уголовном процессе. С. 11.
6. Шиманова З.Е. Пожарно-техническая экспертиза. М., 1963.
7. Лисиченко В.К. К вопросу о предмете и системе криминалистической экспертизы // Материалы 4-й расш. конф. судебных медиков и криминалистов. Киев, 1959. С. 328-331.
8. Сегай М.Я. Некоторые вопросы судебной экспертизы вещественных доказательств // Теоретические и процессуальные вопросы судебной экспертизы. М., 1961. Вып. 1. С. 76-78.
9. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. От теории к практике. М.: Юрид. лит., 1988. С. 64.
10. Предмет познания // Философия слов. 4-е изд. М.: Политиздат, 1980. С. 292.
11. Степутенкова В.К. Судебная экспертиза и исследование обстоятельств, образующих состав преступления // Сб. науч. тр. ВНИИСЭ. Вып. 20. М., 1975. С. 58-59.

References

1. Belkin R.S. Kurs sovetskoi kriminalistiki. T. 2. M.: Yurid. lit., 1988. S. 256-261.
2. Shlyahov A.R. Predmet, metod i sistema sovetskoinaukikriminalisticheskoi ekspertizy // Vopr.kriminalistiki i sudebnoiekspertizy. Alma-Ata: Izd-voKazahskogoun-ta, 1959. – S. 12-32; Predmet, ob'ekty, metodika i pravovycosnovysudebnyhekspertiz // Naznachenieiproizvodstv osudebnyhekspertiz: Posobiedlyasledovatelei, sudeiiekspertov. M.: Yurid. lit., 1988. Gl. 1. S. 7-14.
3. Mirskiy D. Ya. Predmet i sistema fototekhnicheskoi ekspertizy // Teoret.vopr. sudebnoi ekspertizy. M., 1981. (Sb. nauch. tr. VNIISE; Vyp. 48). S. 57.
4. Selivanov N.A. Spornye voprosy sudebnoi ekspertizy // Sots. zakonnost'. 1978. № 6. S. 63.
5. Orlov Yu.K. Proizvodstvo ekspertizy v ugolovnom protsesse... S. 11.
6. Shimanova Z.E. Pozharno-tehnicheskaya ekspertiza. M., 1963.
7. Lisichenko V.K. K voprosu o predmete i sisteme kriminalisticheskoi ekspertizy // Materialy 4-i rash. konf. sudebnyh medikov i kriminalistov. Kiev, 1959. – S. 328-331.
8. Segai M.Ya. Nekotorye voprosy sudebnoi ekspertizy veshechestvennyh dokazatel'stv // Teoret.i protsess. voprosy sudebnoi ekspertizy. M., 1961. Vyp. 1. S. 76-78.
9. Belkin R.S. Kriminalistika: problem, tendentsii, perspektivy. Ot teorii k praktike. M., Yurid.lit., 1988. – S. 64.
10. Predmetpoznanija // Filos.slov. 4-e izd. M.: Politizdat, 1980. S. 292.
11. Steputenkova V.K. Sudebnaya ekspertiza i issledovanie obstoyatel'stv, obrazuyushchih sostav prestupleniya. M., 1975. (Sb. nauch. tr. VNIISE; Vyp. 20). S. 58-59.

Қосымшасы: ЕТҒ және сыртқы қарым-қатынас жүйесіндегі өзгерістер мен құқықтардың сабақтастығына негізделген
Тізімнің мысалы: Социалдық-экономикалық даму туралы ЕТҒ-тың 15 шартына (1994 жыл) 75

Дабдытасова Н.Е.
Инвестиционно-инновационная стратегия развития агропромышленного комплекса Казахстана
в международном разделении труда 81

Бекмұхамбетова А.Б.
Повторная девальвация в Казахстане 88

4-бөлім
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

Раздел 4
МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

Санысбайқызы С.
Герман әкімшілік әділет жүйесіндегі судьялар мәртебесі 94

Амандосұлы Б., Айдарбаев С.Ж.
ЕАҒТТ шеңберінде ауыл шаруашылық жабдықтарының импортына қатысты кемсітушілік жөніндегі
дауға құқықтық талдау 100

Баймағамбетова З.М.
Унификация коллизийного права в области международной торговли на примере деятельности
Гаагской конференции по МЧП 105

Шакиров К.И.
О научном определении предмета судебной экспертизы как сферы практической деятельности 112

Досымбекова М.С., Токтыбеков Т.А.
Вопросы совершенствования подготовки и проведения административной реформы 117

МЕРЕЙТОЙМЕН ҚҰТТЫҚТАУ

ПОЗДРАВЛЕНИЕ С ЮБИЛЕЕМ

Шумилову В.М. – 60 лет 123

Авторлар туралы мәліметтер 124